

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 8 Sayı: 38 Volume: 8 Issue: 38

Haziran 2015 June 2015

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUĞU OLAN BABALARIN BABALIK ROLÜ ALGILARI İLE EŞ DESTEK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ*

THE ANALYZE OF THE RELATIONSHIP BETWEEN THE PERCEPTIONS OF FATHERHOOD ROLE OF THE FATHERS WHO HAVE CHILDREN IN PRESCHOOL PERIOD AND THE SPOUSAL SUPPORT LEVELS

Didem TÜRKÖĞLÜ**

Gülümser GÜLTEKİN AKDUMAN***

Öz

Bu araştırma; okul öncesi dönem çocuğu olan babaların babalık rolü algıları ile eş destek düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini, Ankara ilinde resmi ilköğretim okullarının anasınıfları ile resmi bağımsız anaokullarına devam eden 48ay-60 ay ve üzeri 533 çocuk ve bu çocukların babaları oluşturmuştur. Araştırma, tarama modelinin kullanıldığı betimsel bir araştırmadır. Araştırmada veri toplama araçları olarak "Genel Bilgi Formu", "Babalık Rolü Algı Ölçeği" ve "Eş Destek Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, babaların hem babalık rolü algısının hem de eş destek düzeylerinin annelerin öğrenim durumu ($p<0,01$) ve mesleklerine ($p<0,01$) göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturduğu saptanmıştır. Babaların babalık rolü algıları ile eş destek düzeyleri arasında ise pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0,01$).

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi, Sosyal Destek, Eş Desteği, Babalık Rolü, Baba Çocuk.

Abstract

This research was carried out in an attempt to analyze the relationship between the perceptions of fatherhood role of the fathers who have children in preschool period and the spousal support levels. The sample of this research was comprised of the fathers of 533 children who are over 48-60 months of age that continue attending the kindergartens of public elementary schools along with the independent kindergartens. The research is a descriptive research in which screening model was used. In the research, 'Personal Data Form', 'Fatherhood Role Perception Scale' and 'Spousal Support Scale' were used as data collection tools. It was determined that both the perception of the fatherhood role of the fathers and the spousal support levels comprised a reasonable difference statistically according to the education level ($p<0.01$) and the occupations ($p<0.01$) of the mothers. It was determined that there is a positive relationship between the perceptions of fatherhood role of the fathers and the spousal support levels. ($p<0.01$).

Keywords: Preschool, Social Support, Spousal Support, Fatherhood Role, Father-child.

1. GİRİŞ

Aile içindeki ilişkilerin temelini anne ve babanın birbirlerine karşı gösterdikleri tutum ve davranışlar oluşturmaktadır. Eşlerin birbirlerine karşı sevgi ve anlayışla sürdürdükleri karı koca ilişkisi, aile içi rol ve sorumlulukların paylaşarak aile ortamının durumunu belirlemekte, bu ise doğrudan çocuklara yansımaktadır. Nitekim birbirinden ayrı kişilik özellikleri ile bir araya gelen eşlerin etkileşimlerinden doğan bu ilişki, uyumlu ve paylaşıma dayalı olduğu sürece çocukları olumlu yönde desteklemektedir. Aile içerisinde yaşanan huzursuzluk ve gerginlik ise, başta çocuklar olmak üzere tüm aile fertlerini olumsuz yönde etkilemektedir (Erbek, Beştepe, Akar, Eradamlar ve Alpkan, 2005:41; Linares, Heeren, Bronfman, Zuckerman, Augustyn ve Tronick, 2001; Oravec, Koblinsky ve Randolph, 2008:196; Yörükoğlu, 1997:127).

Ailenin temel liderleri olan anneye babanın arasındaki ilişkinin sorunlu olması, mutlu bir aile oluşturulmasının önündeki en büyük etkidir. Anne ve babanın iyi ilişkiler içerisinde oldukları durumlarda ise birbirlerine sağladıkları destek ve etkileşim, aile içi rollerine de yansımaktadır. Eşlerin ilk sorumluluğu, saygı çerçevesi içerisinde bir ilişki yürütmek olmakla birlikte, ikinci sorumluluğu bu ilişkinin aile içerisindeki

* Bu makale Didem Türkoğlu tarafından hazırlanan, Doç.Dr. Gülümser Gültekin Akduman danışmanlığında yürütülen "Okul Öncesi Dönem Çocuğu Olan Babaların Babalık Rollerini Algılamaları İle Eşlerinden Gördükleri Desteğin Çocuklarının Sosyal Beceri Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

** Arş.Gör.,Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi ABD.

*** Doç.Dr.,Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi ABD,

rol paylaşımı ile çocuklar için örnek teşkil edecek bir model olmasını sağlamaktır. Ancak günümüzde eşlerin aile içindeki rolleri paylaştığı çoğu ailede dahi babaların evle ilgili işler ve çocuk bakımı konusunda henüz yeterli derecede sorumluluğu üstlerine almadıkları görülmektedir. Çoğu ailede halen babalar ne yapılması gerektiği onlara açıkça ifade edilmediği sürece yapmaları gerekenleri yeterli bir şekilde yapamamaktadır. Çoğu anne de eşini sadece ev işleri veya çocuğun bakımına yardım eden kişi olarak tanımlamakta, asıl görevlerinin yardım etmenin aksine sorumluluğu paylaşmak olduğunun farkına varamamaktadır (Coltrane, 1996:175; Humphreys, 2003:23-28). Babanın çocuğun bakım ve eğitiminde sorumluluk üstlenmesi, çocuğuyla oyunlar oynaması ve çocuğunu ilgilendiren her durumda kararlara katılımı baba-çocuk ilişkisini doğrudan etkilemektedir. Diğer taraftan ise, babanın ailenin maddi ihtiyaçlarını karşılaması, eşi ile arasındaki ilişkinin doyum verici ve sağlıklı olması ile hem babanın hem de annenin aileyi ilgilendiren konularda birbirlerine destek olarak ortak kararlara varmaları, baba-çocuk ilişkisini dolaylı olarak etkilemektedir (Amato, 1994; Güngörmüş, 2012:132; Paquette, 2004:203).

Sosyal destek kavramı; aile ortamında günlük yaşam içerisinde karşılaşılan sorunlarda, eşlerin problemlerin üstesinden gelebilme becerileri gösterebilmeleri ile evlilik ilişkisinin birbirini destekleyici ve doyum sağlayıcı nitelikte sürdürülebilmesi amacıyla, aile ve evlilik ilişkileri üzerindeki etkileri de incelenen çok boyutlu bir kavramdır. Bu tanımlama içerisinde sosyal destek; bireye öğüt ve bilgi verme, duygusal destek sağlama, maddi yardım, takdir etme, bireyin sorunlarla başa çıkmasına yardım etme ve bireye model olma biçiminde kategorize edilebilmektedir (Özbeş, 2012:167; Yıldırım, 2004:19). Sosyal destek türleri beş ana kategori altında toplanabilmektedir:

- Duygusal destek (Emotional support): İlgi, sevgi, güven duygularının iletilmesine,
- Takdir desteği (Esteem support): Kişinin sorunları ve kusurlarıyla birlikte olduğu gibi kabul edildiği ve saygı duyulduğunun belirtilmesine,
- Maddi destek (Instrumental support): Maddi yardım, araç-gereç ve hizmet verilmesine,
- Bilgisel destek (Informational support): Sorunların çözülmesini sağlayabilecek bilgilerin verilmesi ya da becerilerin öğretilmesine,
- Beraberlik desteği (Social companionship): Boş zamanların birlikte geçirilmesine dayanmaktadır (Cohen ve Wills, 1985:313).

Çoğu kuramcı destek kavramının yalnızca “duygusal destek” boyutuna odaklanmıştır. Duygusal destek özellikle evlilikte çok önemli bir destek boyutu olmakla birlikte bireye sağlanan ilgi, alaka, sevgi, empati gibi davranışları ifade etmektedir (Cutrona, 1996:4). Ancak sosyal destek kavramı yalnızca duygusal destek boyutunu içermekle kalmayıp farklı destek alanlarını da içerisinde barındıran çok boyutlu bir kavramdır. Xu ve Burleson (2001:537), duygusal destek boyutunun yanı sıra sosyal desteğin alt boyutlarının şu şekilde kategorilendirildiğini belirtmiştir:

- Duygusal Destek (Emotional support): Birey için endişelenmek, ona dürüst ve empatik davranmak gibi duygusal ilgi göstermek.
- Takdir Desteği (Esteem support): Bireyi takdir edip onaylamak, kendisine değer verildiğini hissettirerek bireyin benlik kavramını desteklemek,
- Sosyal Ağ Desteği (Network Support): Bireyde aidiyet duygusu ifadeleriyle, sosyal ağ bağlantılarını oluşturmak.
- Maddi Destek (Tangible Support): Bireye mal, eşya ve benzeri gibi maddi destek sağlamak.
- Bilgi Desteği (Informational support): Bireye bir durum ile ilgili öğüt, bilgi, tavsiye gibi gerekli bilgiyi sunmak.

Eşlerin evlilik bağıyla ortak bir hayatı yaşamaya başladıkları andan itibaren gereksinimlerini karşılayabilmek amacıyla, birbirlerinden sağladıkları sosyal destek, sağlıklı bir aile ortamının temel belirleyicilerden olmaktadır. Bu aile ortamının oluşturulması ise, eşler arasındaki ilişkinin sevgi ve saygı çerçevesi içerisinde, her şeyden önce eşlerin birbirlerine karşı destekleyici davranışlarıyla mümkün olabilmektedir. Sağlıklı bir aile yapısının olduğu ortamlarda ise, birbirlerine karşı destekleyici davranan eşler, hem kendi ruh ve beden sağlıklarını koruyabilmekte; hem de kendi çocuklarına karşı daha destekleyici davranarak, onların bütün halinde gelişmelerine katkıda bulunabilmektedirler (Çağ, 2011:45; Yıldırım, 2004:21). Eşler sorumlulukları birbirlerine yükledikleri durumlarda; birbirlerine hükmeden, kontrol eden, agresif, suçlayıcı davranışlar sergileyen, birbirlerini manipüle etmeye çalışan, eleştirici, güvensiz ve huysuz özellikler sergileyen konuma gelmektedirler. Bu tür bir ilişki ise eşlerin birbirlerinden uzaklaşmalarına ve evlilik hayatlarındaki problemlere neden olmaktadır. Eşler arasındaki bu tür sağlıklı bir ilişki; çocukların sosyal, duygusal ve fiziksel mutluluğu açısından önemli bir engel oluşturmaktadır. Birbirlerinden yeterli derecede destek göremeyen eşlerin, evlilik ilişkilerinin ileriki dönemlerinde çatışma yaşamaları muhtemeldir. Yaşanan bu çatışmalara tanık olan çocuklar ise hem sosyal ve duygusal açıdan zarar görmekte hem de akademik hayatlarında problemler yaşamaktadırlar (Humphreys, 2002:32-46). Bu noktada

hem baba-çocuk ilişkisinin desteklenmesi, hem de babaların babalık rolü ile sorumluluklara katılımında, eşlerinden algıladıkları destek önemli bir unsur olmaktadır. Araştırma babaların babalık rolü algısı ile eşlerinden gördükleri destek arasındaki ilişkiyi incelemek ve etkili olabilecek etmenleri ortaya koymak açısından önem taşımaktadır.

2. GEREÇ VE YÖNTEM

Evren Ve Örneklem

Bu çalışma, tarama modelinin kullanıldığı betimsel bir araştırmadır. Araştırmanın evrenini, Ankara'nın Çankaya, Mamak, Altındağ, Yenimahalle, Etimesgut, Sincan ve Keçiören merkez ilçelerinde bulunan resmi ilköğretim okullarının anasınıfları ile bağımsız anaokullarına devam eden 48ay-60 ay ve üzeri çocuklar (n=25478) ve babaları oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini ise evrenden tesadüfi örnekleme metodu ile seçilen 533 çocuk ve bu çocukların babaları oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan babaların eşlerinin %0,6'sı okur yazar değil; %0,4'ü okur yazar; %21,6'sı ilkokul; %14,1'i ortaokul; %39,4'ü lise; %18,9'u önlisans veya lisans ve %1,9'u lisansüstü eğitim almıştır. Babaların eşlerinin %74,7'si ev hanımı; %3,8'i serbest meslek çalışanı; %14,4'ü kamu çalışanı; %6,6'sı ise özel sektör çalışanı olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan çocukların %0,6'sının anne babası 1-5 yıldır evli iken; %56,7'si 6-10 yıldır; %28,3'ü 11-15 yıldır; %10,5'i 16-20 yıldır ve %3,9'u 21 yıl ve üzeri süredir evlidir. Araştırmaya katılan çocukların ailelerinin %24,0'ü tek çocuğa; %60,8'i 2 çocuğa; %13,9'u 3 çocuğa; %1,3'ü ise 4 ve daha fazla çocuğa sahiptir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, babaların ve çocukların demografik özelliklerini belirleyebilmek için araştırmacılar tarafından geliştirilen "Genel Bilgi Formu"; babaların babalık rolü algılarını ölçebilmek için "Babalık Rolü Algı Ölçeği" ve çocukların sosyal becerilerini ölçebilmek için ise "Sosyal Beceri Ölçeği" kullanılmıştır.

Genel Bilgi Formu: Genel bilgi formu babanın yaşı, öğrenim durumu, eşlerin çalışma durumu, aile tipi ile babaların aile katılımı etkinliklerine katılma durumu bilgilerine yönelik maddeleri içermektedir.

Babalık Rolü Algı Ölçeği: Kuzucu tarafından geliştirilmiş olan ölçek; hem bireysel, hem de grup halinde uygulanabilen, 5 dereceli Likert tipi bir ölçektir. Ölçekte babalık rolü algısı 14'ü olumlu, 11'i olumsuz olmak üzere toplam 25 ifade ile ölçülmektedir. Ölçek hem gençlere, hem de babalara uygulanabilecek şekilde tasarlanmıştır. Ölçekten alınan puanın yüksekliği, babaların babalık rolü ile ilgili algısının yüksek olduğunu göstermektedir (Kuzucu, 1999). Ölçeğin güvenilirliğine, test-tekrar test yöntemiyle bakılmıştır. Güvenirlik çalışması için 30 baba belirlenmiş ve bu babalara ölçeğin son formu uygulanmıştır. İlk uygulamanın yapıldığı tarihten 4 hafta sonra ikinci bir uygulama yapılmıştır. Bu iki ölçüm arasında elde edilen puanlar arasındaki ilişkiye, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayısı ile bakılmıştır. Sonuçta, $r = 0,60$ ($P < .05$) düzeyinde ve manidar bir ilişkinin söz konusu olduğu belirlenmiştir. Güvenirlik çalışması olarak, ayrıca ölçeğin iç tutarlığına bakılmış ve Cronbach Alfa Katsayısı .75 olarak hesaplanmıştır. Söz konusu bulgular, ölçeğin güvenilirliğine ilişkin kanıt olarak sunulmaktadır. Geçerlilik konusundaki yapılan çalışmada Kozan (1983)'in doğru cevap verme düzeyini belirleyen tekniğinden yararlanılmıştır. Geçerlilik çalışması için seçilen 30 kişilik baba grubuna açık uçlu soru sorduktan sonra verilen BRAÖ ile birlikte sosyal beğenirlik ölçeği de verilmiştir. Babaların kendilerini beğenirliği olan davranışlar içinde görme ve gösterme eğilimleri ölçülerek BRAÖ'nün geçerliliğine bakılmıştır. Bu amaç doğrultusunda, babaların BRAÖ'den aldıkları puanlar ile sosyal beğenirlik ölçeğinden aldıkları puanlar karşılaştırılmıştır. 30 kişiye uygulandıktan sonra elde edilen korelasyon değeri $r = 0.30$ bulunmuştur. Bu da .05 düzeyinde anlamsız olduğu için ölçeğin geçerliliğine kanıt olarak düşünülebilir. Ayrıca bu sonuç, BRAÖ'nün sosyal beğenirlik faktöründen etkilenmediğini göstermektedir (Kuzucu, 1999).

Eş Destek Ölçeği: "Eş Destek Ölçeği (EDÖ)", algılanan eş destek düzeyini belirlemek üzere Yıldırım (2004) tarafından geliştirilmiştir. EDÖ toplamda 27 sorudan oluşan, 3'lü likert tipi derecelendirmeye sahip olan bir ölçektir. Bu ölçekten alınabilecek en yüksek puan 81, en düşük puan ise 27'dir. Bu ölçekten yüksek puan almak yüksek düzeyde eş desteği algılıyor olmaya, düşük puan almak ise düşük düzeyde eş desteği algılıyor olmaya işaret etmektedir. EDÖ'nün geçerlik ve güvenirlik çalışmaları 131'i kadın, 117'si erkek olmak üzere 248 evli birey üzerinde yapılmıştır. Eşlerin yaşları 29 ile 58 arasında değişmektedir. EDÖ'nün yapı geçerliği temel bileşenler analizi ile incelenmiştir. Analiz sonuçları EDÖ'nün duygusal destek, maddi yardım ve bilgi desteği, takdir etme desteği ve sosyal ilgi desteği olmak üzere dört faktörlü olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca EDÖ ile Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ)-Türkçe Formu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = -.27$). EDÖ'nün güvenirlik çalışması iki yolla hesaplanmıştır: Birinci olarak, Cronbach Alfa katsayısı bulunmuştur ($\text{Alpha} = .95$); ikincisi olarak ise, test-tekrar test güvenirlik katsayısı hesaplanmıştır ($r = .89$) (Yıldırım, 2004:19).

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada babaların ve eşlerinin demografik bilgilerini toplayabilmek amacıyla "Genel Bilgi Formu", babaların babalık rolü algılarını ölçebilmek amacıyla "Babalık Rolü Algı Ölçeği", babaların eş destek algılarını ölçebilmek amacıyla "Eş Destek Ölçeği" babalar tarafından doldurulmuştur. Araştırmada toplanan veriler SPSS 15.00 sürümü kullanılarak incelenmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde Bağımsız Örneklem İçin t Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi ve Korelasyon Katsayısı Önemlilik Testi kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Çalışmada 533 baba ile görüşülerek ve bu babaların 533 çocuğuna ilişkin öğretmenler tarafından formlar doldurulmuş, analizler yapılmış ve bulgular tablolar halinde verilmiştir.

1. Babaların Babalık Rolü Algısına İlişkin Bulgular

a. Babalık Rolü/ Annenin Öğrenim Durumu

Tablo 1: Annelerin Öğrenim Durumuna Göre; Babaların Algıladıkları Babalık Rolüne İlişkin Puan Ortalamaları, Standart Sapmalar ve Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Anne öğrenim	N	\bar{X}	SS		
İlkokul ve altı	120	98,33	9,74		
Ortaokul	75	99,95	8,06		
Lise	210	102,11	9,40		
Önlisans ve üstü	111	107,04	8,57		
Toplam	516	101,98	9,60		
Varyans Bileşenleri	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	4746,931	3	1582,310	18,988	,000
Gruplarıçi	42666,790	512	83,334		
Toplam	47413,721	515			

Tablo 1 incelendiğinde, babaların babalık rolü algısının, annelerin öğrenim düzeyine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturduğu saptanmıştır ($F_{(3-515)}=18,988$, $p<0,01$). Farkın kaynağını tespit etmek için yapılan Bonferroni testi sonuçlarına göre, farklılık önlisans ve üstü öğrenime sahip olan annelerden kaynaklanmaktadır. Puan ortalamaları incelediğinde önlisans ve üstü öğrenim düzeyindeki eşlere sahip babaların puanlarının ($\bar{X}=107,04$); lise ($\bar{X}=102,11$), ortaokul ($\bar{X}=99,95$) ile ilkokul ve altı ($\bar{X}=98,33$) öğrenim düzeyindeki eşlere sahip babalardan yüksek olduğu, anne öğrenim düzeyi arttıkça babaların babalık rolü algısı puanlarının da arttığı dikkati çekmektedir.

b. Babalık Rolü/Anne Meslek

Tablo 2: Annelerin Mesleklerine Göre; Babaların Algıladıkları Babalık Rolüne İlişkin Puan Ortalamaları, Standart Sapmalar ve Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Anne meslek	N	\bar{X}	SS		
Ev hanımı	398	100,79	9,54		
Serbest meslek – özel	55	104,38	9,51		
Kamu çalışanı	77	106,31	8,89		
Toplam	530	101,97	9,66		
Varyans Bileşenleri	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	2321,848	2	1160,924	13,016	,000
Gruplarıçi	47004,607	527	89,193		
Toplam	49326,455	529			

Tablo 2 incelendiğinde, babaların babalık rolü algılarının, annelerin mesleklerine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturduğu saptanmıştır ($F_{(2-527)}=13,016$, $p<0,01$). Farkın kaynağını tespit etmek amacıyla yapılan Bonferroni testi sonuçlarına göre, eşleri ev hanımı olan babalarının babalık rolü algısı, eşleri serbest meslek-özel sektör ve kamu çalışanı olanlara göre anlamlı düzeyde farklıdır. Puan ortalamaları incelendiğinde en yüksek puana eşi kamu çalışanı ($\bar{X}=106,31$) olan babaların sahip olduğu görülürken, eşleri serbest meslek-özel sektör ($\bar{X}=104,38$) ve ev hanımı ($\bar{X}=100,79$) olan babaların daha düşük puanlar aldıkları görülmektedir.

c. Babalık Rolü/ Evli Bulunulan Süre

Tablo 3: Evli Bulunulan Süreye Göre; Babaların Algıladıkları Babalık Rolüne İlişkin Puan Ortalamaları, Standart Sapmalar ve Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Evlilik süresi	N	\bar{X}	SS		
10 yıl ve altı	305	101,72	9,30		
11-15 yıl	151	101,68	10,35		
16 yıl ve üstü	77	103,52	9,50		
Toplam	533	101,97	9,64		
Varyans Bileşenleri	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	216,744	2	108,372	1,167	,312
Gruplariçi	49223,713	530	92,875		
Toplam	49440,458	532			

Tablo 3 incelendiğinde, 16 yıl ve üstü ($X=103,52$) evli olan babaların puan ortalamalarının; 11-15 yıl ($X=101,68$) ile 10 yıl ve altı ($X=101,72$) süredir evli olan babalara göre yüksek olduğu saptanmıştır. Ancak yapılan varyans analizi sonuçları, babaların babalık rolü algılarının evlilik süresine göre anlamlı farklılık oluşturmadığını göstermiştir ($F_{(2-532)}=1,167, p>0,05$).

d. Babalık Rolü/ Sahip Olunan Çocuk Sayısı

Tablo 4: Sahip Olunan Çocuk Sayısına Göre; Babaların Algıladıkları Babalık Rolüne İlişkin Puan Ortalamaları, Standart Sapmalar ve Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Çocuk sayısı	N	\bar{X}	SS		
Tek çocuk	128	103,68	8,10		
2	324	101,45	10,25		
3 ve üstü	81	101,32	9,13		
Toplam	533	101,97	9,64		
Varyans Bileşenleri	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	494,631	2	247,315	2,678	,070
Gruplariçi	48945,827	530	92,351		
Toplam	49440,458	532			

Tablo 4 incelendiğinde, tek çocuğa sahip ($X=103,68$) olan babaların puan ortalamalarının iki ($X=101,45$) ile üç ve üstü ($X=101,32$) çocuğa sahip olan babalara göre yüksek olduğu görülmektedir. Ancak yapılan varyans analizi sonuçları, babaların babalık rolü algılarının, sahip olunan çocuk sayısına göre anlamlı farklılık oluşturmadığını göstermektedir ($F_{(2-532)}=2,678, p>0,05$).

2. Eş Destek Algısına İlişkin Bulgular

a. Eş Desteği/Anne Öğrenim

Tablo 5: Annenin Öğrenim Durumuna Göre Babaların Algıladıkları Eş Desteği ve Alt Boyutlarına İlişkin Puan Ortalamaları, Standart Sapmalar ve Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Anne öğrenim	Babaların Algıladıkları Eş Destek Puanları											
	DD		MYB		TED		SİD		Genel			
	N	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	
İlkokul ve altı	120	24,02	3,13	19,47	1,75	21,29	2,46	7,35	1,24	72,13	7,56	
Ortaokul	75	23,97	3,18	19,09	2,03	20,87	3,06	7,21	1,36	71,15	8,49	
Lise	210	24,06	3,33	19,45	1,94	21,14	2,90	7,47	1,23	72,12	8,40	
Önlisans ve üstü	111	25,20	2,56	20,28	1,30	21,78	2,51	7,97	,97	75,23	6,33	
Toplam	516	24,28	3,14	19,58	1,83	21,28	2,76	7,51	1,23	72,65	7,92	
Varyans Analizi Sonuçları	Sd	F	p	F	p	F	p	F	p	F	p	
Gruplararası	3	4,109	0,01*	8,009	0,00**	1,985	0,12	7,798	0,00**	5,469	0,00**	
Gruplariçi	512											
Toplam	515											

* $p<0,05$

** $p<0,01$

Tablo 5 incelendiğinde, annenin öğrenim durumuna göre babaların algıladıkları eş destek düzeylerinin, duygusal destek (DD $F_{(3-515)}=4,109$, $p<0,05$), maddi yardım ve bilgi desteği (MYB $F_{(3-515)}=8,009$, $p<0,01$), sosyal ilgi desteği (SİD $F_{(3-515)}=7,798$, $p<0,01$) ile genel boyuta ($F_{(3-515)}=5,469$, $p<0,01$) ilişkin puan ortalamalarında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar oluşturduğu saptanmıştır. Farkın kaynağını tespit etmek amacıyla yapılan Bonferroni testi sonuçlarına göre, duygusal destek boyutunda; ilkokul ve altı ile lise öğrenim düzeyindeki annelerin eşlerinin algıladıkları eş destek düzeylerinin önlisans ve üstü annelerin eşlerine göre; maddi yardım ve bilgi desteği, sosyal ilgi desteği ve ölçeğin genel boyutunda ise ilkokul ve daha altı, ortaokul ve lise öğrenim düzeyine sahip annelerin eşlerinin algıladıkları eş destek düzeylerinin önlisans ve üstü öğrenime sahip annelerin eşlerine göre anlamlı farklılık oluşturduğu belirlenmiştir. Puan ortalamaları incelendiğinde önlisans ve üstü öğrenim düzeyine sahip annelerin eşlerinin algıladıkları eş destek puanlarının; duygusal destek (DD $X=25,20$), maddi yardım ve bilgi desteği (MYB $X=20,28$), takdir etme desteği (TED $X=21,78$), sosyal ilgi desteği (SİD $X=7,97$) ile ölçeğin genelinde ($X=75,23$) en yüksek düzeyde olduğu görülmektedir.

b. Eş Desteği/Anne Meslek

Tablo 6: Annenin Mesleğine Göre Babaların Algıladıkları Eş Desteği ve Alt Boyutlarına İlişkin Puan Ortalamaları, Standart Sapmalar ve Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Anne meslek	Babaların Algıladıkları Eş Destek Puanları											
	DD			MYB		TED		SİD		Genel		
	N	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	
Ev hanımı	398	24,16	3,25	19,48	1,88	21,21	2,85	7,40	1,27	72,25	8,23	
Serbest meslek-Özel sektör	55	24,36	3,25	19,64	1,97	21,31	2,62	7,85	1,15	73,16	8,23	
Kamu çalışanı	77	24,79	2,60	20,12	1,39	21,55	2,54	7,83	,97	74,29	6,38	
Toplam	530	24,28	3,17	19,59	1,84	21,27	2,78	7,51	1,23	72,64	8,01	
Varyans Analizi Sonuçları	Sd	F	p	F	p	F	p	F	p	F	P	
Gruplararası	2	1,298	0,27	3,940	0,02*	0,478	0,62	6,505	0,00**	2,222	0,11	
Gruplarıçi	527											
Toplam	529											

* $p<0,05$

** $p<0,01$

Tablo 6 incelendiğinde, annelerin mesleklerine göre babaların algıladıkları eş destek düzeylerinin; maddi yardım ve bilgi desteği (MYB $F_{(2-529)}=3,94$, $p<0,05$) ile sosyal ilgi desteği (SİD $F_{(2-529)}=6,51$, $p<0,01$) boyutlarına ilişkin puan ortalamalarında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar oluşturduğu saptanmıştır. Bonferroni testi sonuçlarına göre, maddi yardım ve bilgi desteği boyutunda, eşleri ev hanımı olan babaların algıladıkları eş destek düzeylerinin eşleri kamu çalışanı olan babalara göre; sosyal ilgi desteği boyutunda ise, eşleri ev hanımı olan babaların algıladıkları eş destek düzeylerinin eşleri serbest meslek – özel sektör ve kamu çalışanı olan babalara göre anlamlı bir farklılık yarattığı saptanmıştır. Puan ortalamaları incelendiğinde, eşleri kamu çalışanı olan babaların eş destek puanlarının duygusal destek (DD $X=24,79$), maddi yardım ve bilgi desteği (MYB $X=20,12$), takdir etme desteği (TED $X=21,55$) ve ölçeğin genelinde ($X=74,29$) diğer gruplara göre yüksek olduğu görülürken; sosyal ilgi desteği (SİD $X=7,85$) boyutunda eşleri serbest meslek-özel sektör grubunda çalışan babaların aldıkları puanın daha yüksek düzeyde olduğu dikkat çekmektedir.

c. Eş Desteği/ Evli Bulunulan Süre

Tablo 7: Evli Bulunulan Süreye Göre Babaların Algıladıkları Eş Desteği ve Alt Boyutlarına İlişkin Puan Ortalamaları, Standart Sapmalar ve Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Evlilik süresi	Babaların Algıladıkları Eş Destek Puanları										
	DD		MYB		TED		SİD		Genel		
	N	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
10 yıl ve altı	305	24,26	3,19	19,49	1,85	21,134	2,83	7,43	1,30	72,31	8,13
11-15 yıl	151	24,55	2,91	19,81	1,76	21,54	2,74	7,63	1,08	73,54	7,53
16 yıl ve üstü	77	23,58	3,62	19,44	2,00	21,130	2,72	7,52	1,26	71,68	8,68
Toplam	533	24,25	3,19	19,57	1,85	21,25	2,79	7,50	1,24	72,57	8,06
Varyans Analizi Sonuçları	Sd	F	p	F	p	F	p	F	p	F	p
Gruplararası	2	2,356	0,10	1,801	0,17	1,166	0,31	1,370	0,26	1,721	0,18
Gruplarıçi	530										
Toplam	532										

Tablo 7 incelendiğinde, 11-15 yıl süreyle evli bulunan babaların eş destek puan ortalamalarının duygusal destek (DD $X=24,55$), maddi yardım ve bilgi desteği (MYB $X=19,81$), takdir etme desteği (TED $X=21,54$), sosyal ilgi (SİD $X=7,63$) ve genel ($X=73,54$) ölçek boyutunda diğer gruptaki babalara göre yüksek olduğu görülmektedir. Ancak yapılan varyans analizi sonuçları boyutların hiçbirinde, evli bulunulan süreye göre babaların algıladıkları eş destek düzeylerinin istatistiksel açıdan anlamlı olmadığını göstermektedir ($p>0,05$).

d. Eş Desteği/ Sahip Olunan Çocuk Sayısı

Tablo 8: Sahip Olunan Çocuk Sayısına Göre Babaların Algıladıkları Eş Desteği ve Alt Boyutlarına İlişkin Puan Ortalamaları, Standart Sapmalar ve Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Çocuk sayısı	Babaların Algıladıkları Eş Destek Puanları										
	DD		MYB		TED		SİD		Genel		
	N	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Tek çocuk	128	24,22	3,27	19,60	1,75	21,22	2,88	7,51	1,34	72,55	8,14
İki çocuk	324	24,16	3,26	19,54	1,91	21,20	2,83	7,47	1,24	72,37	8,24
Üç ve üstü çocuk	81	24,64	2,73	19,65	1,81	21,51	2,51	7,58	1,07	73,38	7,21
Toplam	533	24,25	3,19	19,57	1,85	21,25	2,79	7,50	1,24	72,57	8,06
Varyans Analizi Sonuçları	Sd	F	p	F	p	F	p	F	p	F	P
Gruplararası	2	0,753	0,47	0,135	0,87	0,406	0,67	0,252	0,78	0,511	0,60
Gruplarıçi	530										
Toplam	532										

Tablo 8 incelendiğinde, 3 ve daha fazla çocuğa sahip babaların algıladıkları eş destek puan ortalamalarının duygusal destek (DD $X=24,64$), maddi yardım ve bilgi desteği (MYB $X=19,65$), takdir etme desteği (TED $X=21,51$), sosyal ilgi boyutu (SİD $X=7,58$) ile genel ($X=73,38$) puanlarının diğer gruptaki babalara göre yüksek olduğu görülmektedir. Ancak yapılan varyans analizi sonuçları boyutların hiçbirinde, sahip olunan çocuk sayısına göre babaların algıladıkları eş destek düzeylerinin istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturmadığını göstermektedir ($p>0,05$).

3. Babaların Babalık Rolü Algısı İle Eş Destek Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Tablo 9: Babaların Algıladıkları Babalık Rollerine İlişkin Eş Destek Boyutları Arasındaki Pearson Korelasyon Testi Sonuçları

Değişkenler	Duygusal	Maddi	Takdir	Sosyal İlgi	Toplam	
Babalık Rolü	r	0,267**	0,326**	0,271**	0,292**	0,319**
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

** $p<0,01$

Tablo 9 incelendiğinde, babaların algıladıkları babalık rolleri ile eşlerinden gördükleri destek arasında anlamlı ilişkilerin olduğu görülmektedir. Babaların algıladıkları babalık rollerinin, babaların eşlerinden gördükleri duygusal destek boyutu arasındaki ilişki $r=0,267$ olarak belirlenmiştir. Bu katsayı, anlamlı, pozitif ve düşük bir ilişkiyi işaret etmektedir ($p<0,01$).

Babaların algıladıkları babalık rollerinin, babaların eşlerinden gördükleri maddi yardım ve bilgi destek boyutu ile arasındaki ilişki $r=0,326$ olarak belirlenmiştir. Bu katsayı, anlamlı, pozitif ve orta düzey bir ilişkiyi işaret etmektedir ($p<0,01$).

Babaların algıladıkları babalık rollerinin, babaların eşlerinden gördükleri takdir etme destek boyutu ile arasındaki ilişki $r=0,271$ olarak belirlenmiştir. Bu katsayı, anlamlı, pozitif ve düşük bir ilişkiyi işaret etmektedir ($p<0,01$).

Babaların algıladıkları babalık rollerinin, babaların eşlerinden gördükleri sosyal ilgi destek boyutu ile arasındaki ilişki $r=0,292$ olarak belirlenmiştir. Bu katsayı, anlamlı, pozitif ve düşük bir ilişkiyi işaret etmektedir ($p<0,01$).

Babaların algıladıkları babalık rollerinin, babaların eşlerinden algıladıkları toplam eş destek puanları ile arasındaki ilişki $r=0,319$ olarak belirlenmiştir. Bu katsayı, anlamlı, pozitif ve orta düzey bir ilişkiyi işaret etmektedir ($p<0,01$).

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma bulguları sonucunda, babaların babalık rolü algısının, annelerin öğrenim durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturduğu saptanmıştır ($p<0,01$). Farklılık önlisans ve üstü öğrenime sahip olan annelerden kaynaklanmakta, anne öğrenim düzeyi arttıkça babaların babalık rolü algısı puanlarının da arttığı dikkati çekmektedir. Aile yapısının ve rollerinin belirlenmesinde kadının eğitim düzeyi önemli bir rol oynamaktadır. Eğitim düzeyi yükselen kadının aile içerisindeki rolünün, erkek egemen hiyerarşik düzenden ziyade; paylaşımcı, doyumcu, eşitlikçi ve daha demokratik bir düzene doğru değiştiği görülmektedir. Nitekim eğitim düzeyi yükselen kadının para kazanma, ev dışında çalışarak aile bütçesine ortak olma olasılığı da yükselmekte ve bunun bir sonucu olarak aile içerisinde annenin ve babanın sorumlulukları paylaşılmaktadır. Yapılan bir çalışmada annenin eğitim düzeyinin yükselmesinin bir sonucu olarak; eşine sağladığı desteğin arttığı, bu durumun da babaların babalık rolünü yerine getirmesi ve kendi baba algısını daha yüksek hissetmesini sağlayan bir unsur olduğu belirtilmektedir (İmamoğlu, 1994:40).

Annelerin öğrenim durumuna göre babaların algıladıkları eş destek düzeylerinin ise, duygusal destek (DD $p<0,05$), maddi yardım ve bilgi desteği (MYB $p<0,01$), sosyal ilgi desteği ($p<0,01$) ile genel boyuta ($<0,01$) ilişkin puan ortalamalarında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar oluşturduğu saptanmıştır. Puan ortalamaları incelendiğinde; önlisans ve üstü öğrenim düzeyindeki eşlere sahip babaların algıladıkları duygusal destek, maddi yardım ve bilgi desteği ve sosyal ilgi desteği ile genel eş destek düzeyi, öğrenim düzeyi düşük eşe sahip babalardan yüksek olduğu saptanmıştır. Bu durum annenin öğrenim durumunun babanın eşinden algıladığı desteği belirleyici önemli bir değişken olduğu sonucunu göstermektedir. Eğitim durumu, insanların sosyal çevre ile etkileşimlerini belirleyen önemli etmenlerden biridir. Nitekim eğitim seviyesinin artması bireylerin bilgi ve becerilerini arttıracak gibi, empati kurma, saygı gösterme, maddi destek sağlama gibi işbirliği ve paylaşım gerektiren becerileri de beraberinde getirmektedir. Bu durumun bir sonucu olarak ise eşler arasında ilişki sağlıklı ve her iki tarafın da doyum sağlayacağı bir hale gelmektedir. Şimşek (2009), öğrenim durumu üniversite ve üstü olan annelerin duygusal tepki verebilme, gereken ilgiyi gösterme ve davranış kontrolü boyutunda öğrenim düzeyi daha düşük olan annelere göre daha etkili oldukları sonucuna ulaşmıştır. Araştırma bulgusuyla paralellik gösteren bu sonuca göre annenin öğrenim düzeyinin artmasının, eşi ve ailesiyle olan ilişkilerini olumlu şekilde etkilediğini düşündürmektedir.

Babaların babalık rolü algılarının, annelerin mesleklerine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturduğu saptanmıştır ($p<0,01$). Eşleri ev hanımı olan babalarının babalık rolü algısı, eşleri serbest meslek-özel sektör ve kamu çalışanı olanlara göre anlamlı düzeyde farklı olup; en yüksek puana eşi kamu çalışanı olan babaların sahip olduğu saptanmıştır. Eşleri çalışmayan babaların aile içerisindeki rol dağılımlarına bakıldığında, annenin çocuğun fiziksel ihtiyaçlarını ve bakımını karşılamaktan sorumlu olan ebeveyn, babanın ise ailenin maddi ihtiyaçlarını karşılama sorumluluğunda olan ebeveyn rolünde olduğu görülmektedir. Bu nedenle bu gruptaki babalar "babalık" rolüne gelenekselci yaklaşmakta ve en önemli görevlerinin ailesini geçindirmek için ihtiyaç duyduğu maddi gereksinimleri karşılamak olduğunu düşünebilmektedirler. Nitekim Evans (1997), babaların babalık rolüne attedikleri en önemli rolün ailenin maddi ihtiyaçlarını karşılamak olduğunu belirtmiştir. Özellikle annenin ev dışında başka bir işte çalışmaması, çocuğun bakımı ve eğitiminden öncelikli sorumlu kişiyi anne haline getirebilmektedir. Bu durum da babaların babalık rolü algısını olumsuz etkileyebilmektedir. Ögüt (1998), annenin ev dışında çalışmadığı ailelerin babalarının, çocuk bakımı ve aileyi ilgilendiren konularda karar almaya dair sorumlulukların paylaşıldığını dile getirdiklerini; ancak bu düşüncelerinin gerçekteki davranışlarında gözlenmediğini belirtmiştir. Annenin çalışıyor olması ile serbest meslek ve özel sektörde çalışan annelere

nazaran kamu çalışanı olan annelerin ihtiyaç duyulduğunda iş yerinden izin almakta güçlük yaşaması (Eker, 1994), anne ve babanın her ikisinin de çalıştığı ailelerde, babaya çocuğuyla ilgili düşen sorumluluğu arttırmaktadır. Yılmazçetin (2003), eşleri çalışan babaların, çalışmayanlara oranla çocuklarının hayatlarına daha fazla dahil oldukları sonucuna ulaşmıştır. DeLuccie (1996) ise, annelerin çalışma durumunun, babaların çocuğuyla ilgili sorumluluklarını belirleyen önemli değişkenlerden biri olduğunu belirtirken; 4-12 aylık bebeği olan babalarla çalışan Kuruçırak (2010), annelerin eğitim durumu ve işinin babaların babalık rolünü etkileyen önemli değişkenlerden olduğunu ifade etmiştir.

Annelerin mesleklerine göre babaların algıladıkları eş destek düzeylerinin ise; maddi yardım ve bilgi desteği (MYB $p<0,05$) ile sosyal ilgi desteği (SİD $p<0,01$) boyutlarına ilişkin puan ortalamalarında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar oluşturduğu saptanmıştır. Eşleri kamu çalışanı olan babaların maddi yardım ve bilgi desteği düzeylerinin eşleri ev hanımı olan babalara nazaran daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu noktada eşleri çalışmayan ailelerde ailenin geçiminden sorumlu olan ebeveynin baba olması, ev işleriyle ilgili rollerin ise daha çok annenin sorumluluğunda bulunması babanın eşinden maddi yardım desteğini algılamasını önleyici etmen olarak göze çarpmaktadır. Sosyal ilgi desteği boyutunda ise; kamu çalışanı ve özel sektör-emekli meslek grubundaki eşe sahip babaların algıladığı desteğin, eşleri ev hanımı olan babalardan yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulgu eşleri çalışan babaların eşlerinden aldıkları desteği önemsediklerini ve eşlerin de bu gerekliliğin farkında olarak yaklaşımda buldukları sonucunu düşündürmektedir. Annenin öğrenim durumu ve eş desteği arasındaki ilişkide olduğu gibi, öğrenim düzeyi yükselen annenin iş olanakları ve imkanları da genişlemekte, iş yaşamı içerisine girmesiyle ise duygu, düşünce ve bakış açıları genişlemektedir. Bu bulgu, annenin öğrenim durumunda olduğu gibi mesleki durumunun da eşine sağladığı desteği belirleyici güçlü değişkenlerden olduğu sonucunu desteklemektedir. Wood ve Repetti (2004:239), anne ve babanın her ikisinin de çalıştığı ailelerdeki ebeveynlerin, iş yaşamında gerçekleştirmek durumunda oldukları sorumluluklarının yanı sıra, çocuğun bakımı ve ev işlerinin, paylaşılması gereken bir sorumluluk olarak ortaya çıktığını ifade etmişlerdir. Bu nedenle bu ailelerdeki eşlerin, tek ebeveynin çalıştığı ailelere nazaran ev içerisindeki dengeleri düzenlemek ve birbirlerine destek olmak ihtiyaçları daha da ön plana çıkmaktadır.

Evli bulunan süreye göre; babaların algıladıkları babalık rolüne ilişkin istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$). Ancak puan ortalamaları incelendiğinde, 16 yıl ve üstü süredir evli olan babaların babalık rolü algısının daha yüksek olduğu dikkati çekmektedir. Diğer bir ifadeyle daha uzun süre evli bulunan babaların, babalık rolü algı puanları daha yüksektir. Bir aile oluşturmak üzere ortak amaçlar, beklentiler ve paylaşımlar çerçevesinde birlikteliklerini oluşturan eşler, bir takım kurallar ve ilkeler çerçevesinde yeni bir düzene geçmektedirler. Bu yeni düzenin bir gereği olarak eşlerden her birinin birbirine özveride bulunması ile destek ve yardımcı olması gerekmektedir. Nitekim özellikle yeni evlenen bireylerde, bir taraftan evlenmeden önceki alışkanlıkları sürdürme eğilimi diğer taraftan aile içi rolleri algılayarak evlilik düzenine ayak uydurma çabası kendini göstermektedir (Şimşek, 2009:10). Araştırma bulgusu; her ne kadar evli bulunan süre ile babaların algıladıkları babalık rolleri puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığını gösterse de, daha uzun süredir evli bulunan babaların babalık rolü algı puanlarının yüksek oluşu evlilik düzenine adaptasyonun bir sonucu olarak düşünülmektedir.

Evli bulunan süreye göre babaların algıladıkları eş desteği ve alt boyutlarına ilişkin puan ortalamalarında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$). Araştırma bulgusuna göre, evliliğin süresi ne kadar olursa olsun babaların algıladıkları eş destek düzeylerinde anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bu durum babaların evliliğin ilk yıllarından ilerleyen yıllarına değin, eşlerinden benzer düzeyde destek algılamaya ihtiyaçları olduğu sonucunu düşündürmektedir. Evlilik ilişkisi içerisinde özellikle ilk yıllarda eşlerin birbirleriyle kurdukları yakın ve duygusal ilişkiler ile başlayan süreçten sonra ilerleyen yıllarda sorumlulukların artması, çocuk yetiştirme çabasına girilmesi ile maddi ihtiyaçların artması gibi etmenler, babaların eşlerinden bekledikleri desteği de arttırabilmektedir. Evlilik sürelerine göre babaların eşlerinden algıladıkları eş destek puan ortalamaları incelendiğinde ise en yüksek puana 11-15 yıl süreyle evli bulunan babaların sahip olduğu görülmektedir. Nitekim Özbey (2012)'in araştırma sonucuna göre de, 11-15 yıldır evli bulunan bireylerin evliliklerinin de daha düzene girdiği bir süreç olarak düşünüldüğünde, algıladıkları sosyal destek düzeyinin daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Bryant ve Conger (1999:437) ise, sosyal ağ desteklerinden, eşler arası sosyal ilişki desteğinin, uzun süreli evlilik ilişkilerinde etkili olduğunu belirtmiştir. Ne duygusal örtüşme ne de kişisel desteğin, evlilik başarısı üzerinde etkili olmadığı sonucuna ulaşan araştırmacılar, uzun süreli romantik ilişkilerde sosyal desteğin önemini vurgulamışlardır. Evlilik başarısını belirlemede sosyal desteğin, sosyal desteği belirlemede ise evlilik başarısının önemini belirtmişlerdir.

Sahip olunan çocuk sayısına göre babaların babalık rolü algılarının istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Aile olmanın temel gereklerinden birisi nesli devam ettirme ihtiyacıdır. Bu amaçla aileye katılan her yeni çocukla, aile içerisindeki düzen de yeniden şekillenmektedir.

Çocuk aile içerisindeki düzeni değiştirmekle birlikte aile içerisindeki ilişki ve etkileşimleri de düzenlemektedir. Çocukların babaları üzerindeki etki algılarını inceleyen Daly, Ashbourne ve Brown (2009:68-70), çocukların, babalarının kendilerine ve çevrelerindeki diğer insanlara uyum sağlama, değer ve beklentilerini ortaya koyabilmelerini sağlamakla birlikte eşleriyle olan ilişkilerini de etkilediğini belirtmiştir. Çocuğun ilk toplumsal ilişkilerine temel olan aile, çocuğun ihtiyaçlarının öncelikli karşılandığı ortam olması bakımından ebeveynlere önemli sorumluluklar yüklemektedir. İlk çocukta edinilen bilgi ve tecrübeler ise, ikinci ve sonraki çocuklar için bir temel oluşturmaktadır (Şimşek, 2009:9). Araştırma bulgusuna göre; babaların çocuk sayısına göre babalık rolünü algılamalarında anlamlı farklılık saptanmamakla birlikte tek çocuğa sahip babaların puanlarının daha yüksek olduğu dikkati çekmektedir. Bu durum; çocuk sayısının artmasıyla birlikte, babaların çocuklarına ayırdığı zamanın azalmasından kaynaklanabileceği gibi, ekonomik kaygıların ön plana çıkarak babaların babalık rollerini yerine getirmesindeki yeterliliklerini etkileyebileceğini düşündürmektedir.

Sahip olunan çocuk sayısına göre babaların algıladıkları eş desteği ve alt boyutlarına ilişkin puan ortalamalarında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$). Bu durum ailenin kaç çocuğu olursa olsun babanın eşinden destek algılamaya ihtiyacı olduğunu göstermektedir. Sosyal ve bireysel gerekçelere bağlı olarak çocuk sahibi olmaya karar veren eşlerin, aile yapıları da çocukla birlikte değişmektedir. Çocuğun evlilik yaşamına getirdiği doyum ve mutlulukla birlikte, eşlere yüklediği sorumluluk da artmaktadır (Gazioğlu İşmen, 2011:10-11). Dolayısı ile tek çocuklu ailelere nazaran 3 veya daha fazla çocuğa sahip olan ailelerde bu sorumluluk daha da üst noktalara ulaşmaktadır. Bu noktada babaların hem duygusal ve sosyal açıdan, hem de maddi yardım ve bilgi açısından eşlerinden daha fazla destek ihtiyacı içerisine girmesi olasıdır. Nitekim 3 ve daha fazla çocuğu olan babaların eş destek puan ortalamalarının, daha az sayıda çocuğu olan babalara göre yüksek olması bu düşüncüyü destekler niteliktedir.

Araştırma sonucuna göre, babaların babalık rolü algıları ile eşlerinden gördükleri duygusal destek ($p<0,01$), maddi yardım ve bilgi desteği ($p<0,01$), takdir etme desteği ($p<0,01$), sosyal ilgi desteği ($p<0,01$) boyutları ile genel eş destek puanları arasında pozitif, anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,01$). Diğer bir ifadeyle babaların eşlerinden gördükleri destek arttıkça babalık rolü algıları da artmaktadır. Eşlerin evlilik yaşamı içerisinde birbirleriyle uyumlu ilişkiler yürüterek birbirlerine destek olmaları, aile içerisindeki rollerini daha sağlıklı bir şekilde yerine getirmelerinde de etkili olmaktadır. Araştırma bulgusuyla paralel olarak Engle ve Breau (1994:32-33), babanın çocuk üzerindeki etkisinin eşiyle yaşadığı ilişkinin niteliği ile eşinden sağladığı duygusal desteğe bağlı olduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda evlilik ilişkisinin kalitesi hem baba-çocuk hem de anne-çocuk ilişkisini belirleyen önemli etmenlerdendir. Nitekim, eşi ile daha olumlu ilişkiler yaşayan babaların, çocuklarının bakımına katılımı da daha muhtemeldir. Cox, Owen, Lewis, ve Henderson (1989:1021), eşleriyle yakın ilişkileri olan babaların çocuklarına ve bir baba olarak kendilerine olan tutumlarının daha olumlu olduğunu belirtmişlerdir. DeLuccie (1996), baba çocuk ilişkisi üzerine annelerin etkisini incelediği araştırmasında, anne desteği ve çocuğun yaşının babanın çocuğun bakımına katılımını belirleyen en güçlü değişkenler olduğunu ifade etmiştir. Daly, Ashbourne ve Brown (2009:63), çocuğun sağlıklı gelişimi ile babanın babalık deneyimini etkili bir şekilde gerçekleştirebilmesinde, eşi ve sosyal çevresinden algıladığı sosyal destek unsurlarının belirleyici etkisi olduğunu ifade ederken; Rosenberg ve Wilcox (2006:11), eşi ile iyi ilişkiler içerisinde olan babaların, çocuklarıyla geçirdikleri zaman ile ilgi ve bakım aktivitelerinin yanı sıra, çocukların sağlıklı sosyal ve duygusal gelişiminin de bu durumdan olumlu etkilendiğini belirtmiştir. Belsky (1984:84), evlilik ilişkisinin ebeveynlik davranışı ile baba rolünün en önemli belirleyicilerinden biri olduğunu belirtmiştir. Juhari, Yaacob ve Talib (2013:224) de, evlilik kalitesinin babanın çocuğun hayatına katılımını belirleyen önemli bir etmen olduğunu ifade etmiştir. Evlilik ilişkisinden doyum sağlayan babaların, yalnızca eşleriyle değil çocuklarıyla da olumlu etkileşimler içerisinde olma eğilimi gösterdiklerini belirtmişlerdir.

Araştırma bulguları yapılmış diğer araştırma sonuçlarıyla birlikte değerlendirildiğinde, babaların babalık rolü algısı ile eşlerinden gördükleri destek arasında önemli bir ilişki olduğunu söyleyebilmek mümkündür. Bununla birlikte annelerin öğrenim durumu ve mesleği, hem babaların babalık rolü algısını, hem de eşlerinden gördükleri desteği etkileyen önemli değişkenler olarak saptanmıştır. Annelerin evlilik ilişkisi içerisinde eşleriyle kurdukları uyumlu ve doyum sağlayıcı doğrudan ilişki, babaların rol ve sorumlulukları ile baba-çocuk ilişkisini desteklemektedir. Bu noktada araştırma bulgusundan hareketle özellikle öğrenim durumu düşük anneler ile ev dışında herhangi bir işte çalışmayan annelerin; eşleriyle ilişkileri, aile içi rol dağılımları, eş desteği ve sosyal destek kaynakları gibi konularda uzman kişilerce desteklenmeleri, çeşitli yayın organları aracılığıyla bilinçlendirilmeleri, evlilik ilişkilerini içeren çeşitli kurslara katılımlarının teşvik edilmesi önerilmektedir.

Bununla birlikte babaların da aile içi rol ve sorumlulukları konusunda desteklenmesi sağlıklı bir ilişkinin yürütülmesinde önemli bir unsur olmaktadır. Ancak çalışma şartları, açılan çeşitli kurslara kalıp

yargılar" nedeni ile önyargılarla yaklaşılması, kurs ücretlerinin yüksek olması gibi pek çok sosyokültürel etmenler babaların bilinçlendirilmelerinin önünde birer engel olmaktadır. Bu nedenle öncelikle toplumsal yargıların önüne geçebilmek amacıyla, yazılı ve görsel medyaya büyük görevler düşmektedir. Farklı sosyokültürel yapıdaki pek çok aileye ulaşabilmede, oldukça avantajlı olan bu kuruluşlar aracılığıyla evlilik ilişkilerindeki kadın ve erkek eşitliği, rol ve sorumluluk paylaşımı, iletişim, empati, yardımlaşma, paylaşma gibi konularda destek olunmalıdır.

Bu araştırma babaların babalık rolü algısı ile eş destek düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın farklı örneklemeler üzerinde, farklı metodolojik yaklaşımlarla incelenmesi; eş desteği ile ilişkili olabileceği düşünülen evlilik uyumu, evlilik ilişkileri, evlilik çatışmalarının farklı değişkenler açısından incelenmesi önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Amato, Paul R. (1994). "Father-Child Relations, Mother-Child Relations, and Offspring Psychological Well-Being in Early Adulthood", *Journal of Marriage and the Family*, S. 56, s. 1031-1042.
- Belsky, Jay (1984). "The Determinants of Parenting: A process model", *Child Development*, S. 55, s.83-96.
- Bryant, Chalandra .M. and Conger, Rand D. (1999). "Marital Success and Domains of Social Support in Long-Term Relationships: Does the Influence of Network Members Ever End?", *Journal of Marriage and The Family*, S.61(2), s. 437-450.
- Cohen, Sheldon. and Wills, Thomas A. (1985). "Stress, Social Support, and The Buffering Hypothesis. *Psychological Bulletin*", S. 98, s.310-357.
- Coltrane, Scott (1996). *Family man: Fatherhood, housework, and gender equity*. New York: Oxford University Press.
- Cox, Martha J., Owen, Margaret Tresh, Lewis, Jerry M., & Henderson, V. Kay (1989). "Marriage, adult adjustment, and early parenting", *Child development*, S.60(5), s.1015-1024.
- Cutrona, Carolyn E. (1996). *Social Support In Couples: Marriage As A Resource In Times of Stress*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Çağ, Pınar (2011). *Evlil Bireylerde Eş Desteği Ve Evlilik Doyumu*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Daly, Kerry J., Ashbourne, Lynda, Brown, Jaime Lee (2009). "Father's Perceptions of Children's Influence: Implications for Involvement", *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, S.624(1), s.61-77.
- DeLuccie, Marry F. (1996). "Mothers: Influential Agents in Father-Child Relations", *Genetic, Social, and General Psychology Monographs*, S.122, s.287-307.
- Eker, Feraye (1994). *Babaların Çocuk Bakımı ve Ev İşlerine Katılım Düzeyleri ve Belirleyicileri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Engle, Patrice L. and Breaux, Cynthia (1994). *Is There a Father Instinct? Fathers' Responsibility for Children*. New York: The Population Council.
- Erbek, Evrim, Beştepe, Emrem, Akar, Hülya, Eradamlar, Nezih ve Alpkan, R. Latif (2005). Evlilik Uyumu, "Düşünen Adam", S.18 (1), s.39-47.
- Evans, Cressida (1997). *Türkiyeli Babaların Babalık Rollerine Yönelik Tutum ve Katılımları: Düşük Sosyo-ekonomik Ortamdan Bir Örneklem*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi.
- Gazioğlu İşmen, Ayşe Esra (2011). *Hayatın İlk Çeyreği (0-18 Yaş Gelişimi)*. http://www.athgm.gov.tr/upload/mce/aep_dosya/aep_pdf/03_hayat.pdf den 20.06.2014 tarihinde alınmıştır.
- Güngörmüş Özkardeş, Oya (2012). *Baba Olmak*. H. Yavuzer (Editör.). *Ana Baba Okulu*. (17.Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi, s. 128-141.
- Humphreys, Tony (2002). *Çocuk Eğitiminin Anahtarı Özgüven*. (Çev. T. Anapa).(4.Baskı) İstanbul: Epsilon Yayıncılık. (Eserin orijinali 1993'te yayımlandı).
- Humphreys, Tony (2003). *Aile: Terk Etmememiz Gereken Sevgili*. (Çev. T. Anapa).(3.Baskı).İstanbul:Epsilon Yayıncılık. (Eserin orijinali 1994'te yayımlandı).
- İmamoglu, Olcay (1994). *Değişim Sürecinde Aile; Evlilik İlişkileri, Bireysel Gelişim ve Demokratik Değerler*, 33-51. Aile Kurultayı. "Değişim Sürecinde Aile; Toplumsal Katılım ve Demokratik Değerler, 16-18 Kasım 1994, Ankara.
- Juhari, Rumaya, Yaacob, Siti Nor and Talib, Mansor Abu (2013). "Father Involvement Among Malay Muslims in Malaysia", *Journal of Family Issues*, S.34(2), s.210-229.
- Kuruçırak, Şirin (2010). *4-12 Aylık bebeği Olan Babaların, Babalık Rolü Algısı İle Bebek Bakımına Katılımı Arasındaki İlişki*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Antalya: Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Kuzucu, Yaşar (1999). *Babalarıyla Çatışma Düzeyi Yüksek ve Düşük Olan Ergenlerin ve Babalarının Babalık Rolüne İlişkin Algılarının Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Linares, L. Oriana, Heeren, Timothy, Bronfman, Elisa, Zuckerman, Barry, Augustyn, Marilyn, & Tronick, Edward (2001). "A mediational model for the impact of exposure to community violence on early child behavior problems", *Child development*, S. 72(2), s.639-652.
- Öğüt, Ülfet (1998). *Üst ve Orta Sosyo-Ekonomik Statütlü Türkiyeli Babalardan Bir Örneklem Dahilinde Okulöncesi Çağı Çocukların Yaş ve Cinsiyeti ile Annenin Çalışma Durumunun Baba Katılımına Etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi.
- Özbey, Saide (2012). "Eşlerin Algıladıkları Sosyal Desteğin Ailenin Bazı Özellikleri ile İlişkinin İncelenmesi", *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, S.13(1), s.167-181.
- Paquette, Daniel (2004). "Theorizing the Father-Child Relationship: Mechanisms and Developmental Outcomes", *Human Development*, S.47, s.193-219.
- Rosenberg, Jeffrey and Wilcox, William Bradford (2006). *The Importance of Fathers in the Healthy Development of Children*. United States: Office on Child Abuse and Neglect.
- Şimşek, Hatice Bekir (2009). "Ankara'nın Farklı Sosyoekonomik Bölgelerinde Yaşayan Aile Bireylerinin Aile İlişkilerini Algılama Durumları", *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, S.25,s.8-26.

- Wood, Jeffrey J. and Repetti, Rena L. (2004). "What Gets Dad Involved? A Longitudinal Study of Change in Parental Child Caregiving Involvement", *Journal of Family Psychology*, S.18(1), s.237-249.
- Xu, Yan and Burleson, Brant R. (2001). "Effects of Sex, Culture, and Support Type on Perceptions of Spousal Social Support: An Assessment of The "Support Gap" Hypothesis in Early Marriage", *Human Communication Research*, S.27, s.535-566.
- Yıldırım, İbrahim (2004). "Eş Destek Ölçeğinin Geliştirilmesi", *Türk Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Dergisi*, S.3(22), s.19-26.
- Yılmazçetin, Ceyda (2003). *Baba Katılımı İle Ergenlik Çağı Öncesi Çocukların Davranış Sorunları Arasındaki İlişki*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yörükoğlu, Atalay (1997). *Çocuk Ruh Sağlığı*. (21. Basım). İstanbul: Özgür Yayınları.